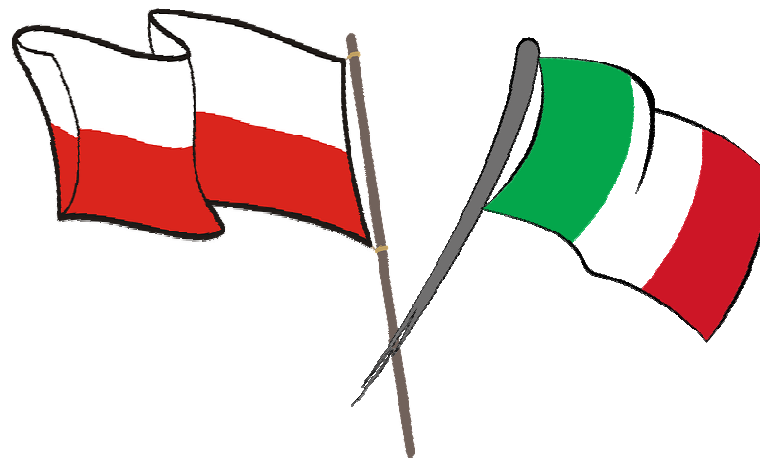

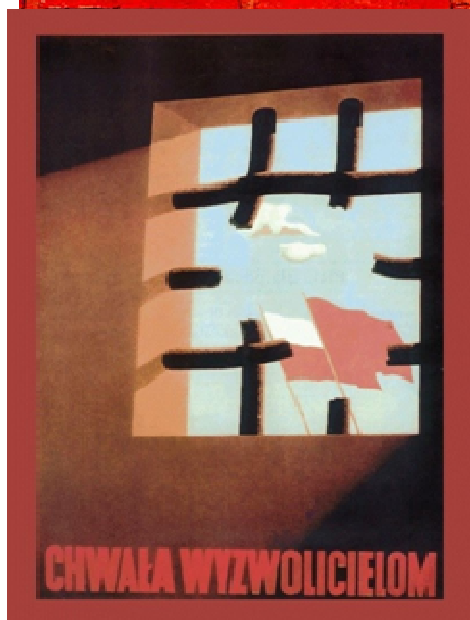
NARODOWA AGENCJA
WYMIANY AKADEMICKIEJ

Żeby Polska była Polską! Czy Polacy politykują?

Ché la Polonia sia Polonia! I polacchi fanno politica?

Doświadczenie komunizmu / L'esperienza del comunismo

Po II wojnie światowej (1945) w Polska to kraj zależny politycznie od Związku Radzieckiego - **Polska Republika Ludowa. Komunizm w Polsce upadł w 1989** / Dopo la Seconda guerra mondiale (1945), la Repubblica Popolare Polacca era un Paese politicamente dipendente dall'Unione Sovietica. Il regime comunista in Polonia è crollato nel 1989.

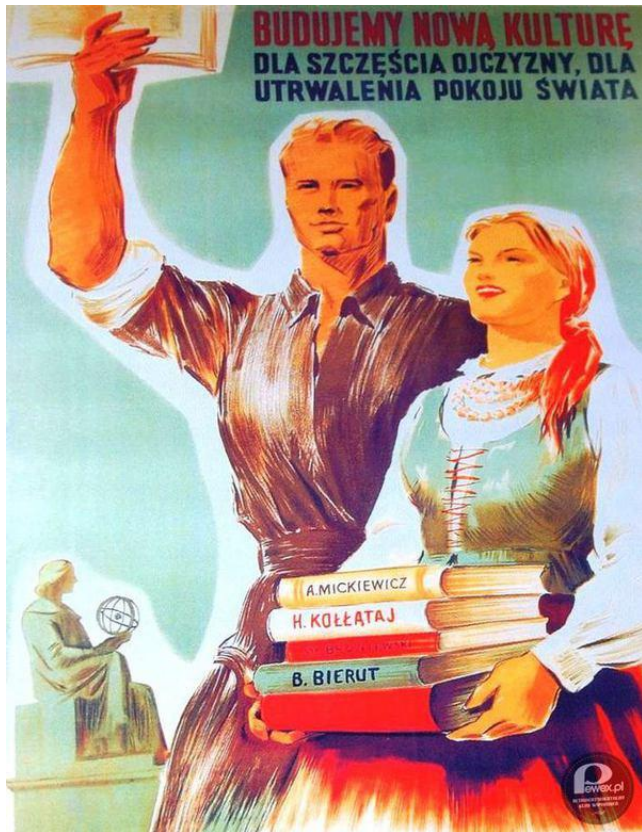
W kraju rządziła partia komunistyczna – Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, **panował ustrój totalitarny**, a w latach **1949-1956 w literaturze i kulturze panował socrealizm (realizm socjalistyczny)**. / Il Paese era governato dal Partito comunista, il Partito Operaio Unitario Polacco. Il sistema sociale era totalitario e, tra il 1949 e il 1956, nella letteratura e nella cultura venne imposto il realismo socialista (socialist realism).

W krajach bloku sowieckiego był to jedyny właściwy kierunek w sztuce.
W 1949 ograniczono wolność słowa i swobodę twórczą – odtąd pisarze powinni tworzyć w **duchu ideologii socjalistycznej**. / Nei Paesi del blocco sovietico, questa era l'unica direzione corretta per l'arte. Nel 1949 la libertà di parola e di espressione artistica furono limitate: da quel momento in poi gli scrittori avrebbero dovuto creare nello spirito dell'ideologia per costruire il socialismo.

Alcuni scrittori cedettero all'ideologia socialista e divulgarono con entusiasmo il realismo socialista. Questa "seduzione", la "schiavitù" degli intellettuali da parte del socialismo è stata descritta da Czesław Miłosz nel suo libro *La mente prigioniera* (1978, 1989).

Grafika: plakat *Chwała wyzwolicielom* Tadeusza Trepcowskiego z 1949.

Komunizm - oficjalnie
Il comunismo - ufficialmente

Costruire una nuova cultura. Manifesto di propaganda del periodo comunista (foto: pubblico dominio), anni '50.

Komunizm prawdziwy
I vero comunismo

Truppe ZOMO sotto legge marziale. 1980s. Foto PAP

Qual è il messaggio propagandistico dei manifesti socialisti? Quali valori promuovono?

BUDUJEMY NOWĄ KULTURĘ DLA SZCZĘŚCIA OJCZYZNY, DLA UTRWALENIA POKOJU ŚWIATA / Stiamo costruendo una nuova cultura per la felicità della patria, per il consolidamento della pace nel mondo.

- ❑ **budujemy...** kult pracy, odbudowa kraju po wojnie, silne państwo / (stiamo costruendo... il culto del lavoro, la ricostruzione del paese dopo la guerra, uno stato forte)
- ❑ **nowa kultura (nowy system, socrealizm)** / nuova cultura (nuovo sistema, il realismo socialista)
- ❑ **budujemy szczęście ojczyzny (jasna przyszłość, troska o obywateli)** / costruiamo la felicità della patria (il futuro radioso, la cura dei cittadini)
- ❑ **bronimy pokoju (bezpieczeństwo, przeciw wojnie, przeciw imperialistom, szpiegom - narzędzie propagandy)** / difendiamo la pace (sicurezza, contro la guerra, contro gli imperialisti, le spie: sono questi gli strumenti della propaganda)
- ❑ **optymizm, siła, nauka, postęp** / ottimismo, forza, scienza, progresso
- ❑ **socjalizm - gwarancja pokoju i szczęścia** / Il socialismo: una garanzia di pace e felicità

**COŚ TY ZROBIŁ
DLA REALIZACJI
PLANU? /**

Cosa hai fatto per
attuare il piano?

PRACUJEMY W TRÓJKĘ - BUDUJEMY ZA 12-TU

/ Stiamo costruendo in gruppi di tre, lavorando per
dodici

nowy, lepszy człowiek / un uomo nuovo, migliore

- ❑ **każdy jest gospodarzem w kraju /** tutti sono ospiti del paese
- ❑ **współpraca, wspólnota (my pracujemy dla kraju = dla siebie) /** cooperazione, comunità (costruiamo per il paese = per noi stessi)
- ❑ **budujemy za 12... przodownik pracy (pracownik)** zaangażowanie, zapał, siła, pomysłowość, spryt / **lavorando per dodici...** leader del lavoro (dipendente) impegno personale, slancio, forza, ingegno, intelligenza)
- ❑ **współzawodnictwo pracv. wścig pracy** (rywalizacja, zwiększenie intensywności, droga do awansu) / competizione lavorativa, gara di lavoro (rivalità, intensità crescente, avanzamento)

A. Stachanow (ZSRR) wydobył 102 tony węgla podczas 1 nocnej zmiany (14 x norma) /

A. Stakhanov (URSS) ha estratto 102 tonnellate di carbone durante 1 turno di notte

- ❑ **realizacja planu /** attuazione del piano
(plan 6 letni: program gospodarczy, polityczny, ideowy, społeczno-ustrojowy; rozbudowa przemysłu (huty, stocznie, fabryka samochodów), miast - efekt: ruchy społeczne (czerwiec 1956)

/ (Piano sessennale: programma economico, politico, ideologico, sociale e politico; espansione dell'industria (acciaierie, cantieri navali, fabbrica di automobili), delle città - effetto dei movimenti sociali (giugno 1956))

W. Górka, 1953 *Pracujemy w trójkę – budujemy za 12-stu*, plakat propagandowy,
w: *Kronika komunizmu w Polsce*, Kraków 2009.

**POZDRAWIAMY KOBIETY
PRACUJĄCE DLA POKOJU
I ROZKWITU OJCZYZNY!**

/ Salutiamo le donne che lavorano
per la pace e la prosperità della
patria

**MŁODZIEŻY - NAPRZÓD
DO WALKI O SZCZĘŚLIWĄ
WIEŚ POLSKĄ**

/ Giovani, avanti nella lotta per
una campagna polacca felice

- ❑ **obraz “nowej kobiety”** / immagine della "donna nuova"
- ❑ **traktorzystka, murarka, kolejarka** (kobieta w zawodach męskich) / trattorista, muratore, ferroviere (donne in professioni maschili)
- ❑ **“socjalistyczny feminizm”** równouprawnienie (podział pracy) / "femminismo socialista" uguaglianza (divisione del lavoro)
- ❑ **“kobieta pracująca - żadnej pracy się nie boi”, aktywna, ambitna, awansuje** / "donna che lavora non ha paura di nessun lavoro", attiva, ambiziosa, promuove
- ❑ **wzorowa żona i matka** / moglie e madre modello
 - **dba o edukację dzieci** / garantisce l'educazione dei bambini
 - **prowadzi dom i pracuje** / gestisce la casa e lavora
 - wychowuje do socjalizmu** / educa al socialismo
 - zaangażowana (koła gospodyń wiejskich, kursy śpiewania i haftowania, dostęp do bibliotek).
- ❑ **wieś** - ciężka praca, zdrowa moralność, folklor / campagna: duro lavoro, sana morale, folklore

1. W. Fangor, J. Tchórzewski, plakat propagandowy, w: *Kronika komunizmu w Polsce*, Kraków 2009;
2. Witold Chmielewski „Młodzieży – Naprzód do walki o szczęśliwą, socjalistyczną wieś polską”, 1951, w: *Kronika komunizmu w Polsce*, Kraków 2009.

BUMELANT TO DEZERTER Z FRONTU WALKI O POKÓJ I SILNĄ POLSKĘ /

Lo scansafatiche è un disertore del fronte della lotta per la pace e per una Polonia forte..

Jan Tarasin, *Bumelant*, 1951, w: *Kronika komunizmu w Polsce*, Kraków 2009.

“bumelant” i “wróg systemu” kontra “przodownik pracy” / Il Lo scansafatiche e nemico del sistema contro lo stakanovista

- ❑ **walka klasowa** / lotta di classe
- ❑ **bumelant – inteligent, kapitalista, duchowny, obcokrajowiec, agent obcego wywiadu (szpieg)** / lo scansafatiche: membro dell'intelligenza, capitalista, ecclesiastico, straniero, agente dei servizi segreti stranieri (spia)
- ❑ **wykrzywiony obraz inteligenta** - słaby, waha się, pesymista, niepewny drogi życiowej, boi się rewolucji, zmian; okazuje wyższość wobec chłopów i robotników; **w rzeczywistości: krytycznie ocenia sytuację i jest zagrożeniem dla systemu /**

immagine distorta dell'intelligenza: debole, esitante, pessimista, incerta sul percorso della vita, timorosa della rivoluzione e del cambiamento; mostra superiorità nei confronti dei contadini e degli operai; in realtà temuta in quanto critica della situazione sociale e dunque pericolosa per il sistema
- ❑ **cechy: dekadentyzm, pesymizm, nihilizm, kosmopolityzm** / caratteristiche: decadenza, pessimismo, nichilismo, cosmopolitismo

Co przedstawia obraz Aleksandra Kobzdej *Podaj cegłę*?

/ Che cosa rappresenta il dipinto *Passami il mattone* di Aleksander Kobzdej?

Aleksander Kobzdej *Podaj cegłę* (fragm. obrazu),
1949, 1950, Muzeum Narodowe we Wrocławiu, źródło:
link: <https://mnwr.pl/aleksander-kobzdej-podaj-cegle-1950-2/>,
[dostęp: 22.02.2023 r.] CC BY 3.0

Obraz jest realistyczny i wyraża treści ideowe - w założeniu sztuka miała ukazywać życie rolników, robotników, mogły dotyczyć wydarzeń historycznych lub bieżących wydarzeniach politycznych. / Il dipinto è realistico ed esprime un contenuto ideologico: l'opera doveva rappresentare la vita dei contadini e dei lavoratori e poteva riguardare eventi storici o eventi politici attuali.

Tytuł propagandowy - hasło, które komentuje obraz / jest apelem do oglądającego płótno, bo dłoń murarza z obrazu. "Podaj cegłę" – jest skierowane poza ramy – do oglądającego obraz, bo robotnicy są zajęci pracą. Być może to apel odbiorcy do robotników (nie reagują na gest towarzysza).

Il titolo propagandistico - lo slogan che commenta il dipinto - è un appello allo spettatore della tela, come la mano del muratore nel quadro. "Passa il mattone" è diretto all'osservatore del quadro, mentre gli operai sono impegnati nel lavoro. Forse è un appello dello spettatore agli operai (che non rispondono al gesto del compagno)

W socrealizmie nawet martwa natura prezentowała treści ideowe: jej przedmiotem były m.in. narzędzia rolnicze, ogrodnicze, rzemieślników.

Nel realismo socialista, anche la natura morta presentava un contenuto ideologico: i suoi soggetti comprendevano attrezzi per i lavori agricoli e artigianali.

[W. Włodarczyk, *Socrealizm. Sztuka Polska w latach 1950-1954*, Paryż 1986, s. 108-110.]

Powieść produkcyjna / Un romanzo di produzione

- ❑ **Powieść produkcyjna (“produkcyjniak”)** powieści o schematycznej budowie i nachalnym dydaktyzmie, która realizowała założenia realizmu socjalistycznego.
/ **Romanzo di produzione**, opera schematica e pedagogica che persegue i principi del realismo socialista.
- ❑ **Pisarz:** „inżynier ludzkich dusz”
/ **Scrittore:** "ingegnere delle anime umane"
- ❑ **Miejsce akcji:** na przykład fabryka, kopalnia, stocznia, plac budowy... /
/ **Luogo d'azione:** fabbrica, miniera, cantiere navale, cantiere edile....
- ❑ **Temat: program partii w literaturze** - kult pracy, walka o wykonanie planu, odbudowa kraju, ideowa przemiana robotników i chłopów, krytyka kapitalizmu, wypełnienie tzw. planu 6-letniego. / **Tema:** il programma del partito in letteratura, la lotta per la realizzazione del piano, la ricostruzione del Paese, la trasformazione ideologica di operai e contadini, il culto del lavoro, la collettivizzazione dell'agricoltura (PGR), la critica al capitalismo, la realizzazione del cosiddetto piano dei sei anni.
- ❑ **Cechy:** dydaktyzm, schematyzm, prosty język / **Caratteristiche:** pedagogismo, schematismo, linguaggio semplice
- ❑ **Cel:** propagandowy, ideowy / **Scopo:** propagandistico, ideologico

Schemat / schema

Tu jest budowa. My nie tylko bloki budujemy, ale i ludzi. Sami nie rosną. [K. Brandys, *Obywatele*, Warszawa 1954, s. 172.]. /

Qui si costruisce. Non costruiamo solo i condomini, ma anche le persone. Non si fanno da sole. [K. Brandys, *Cittadini*, Varsavia 1954, p. 172]. /

❑ **Zakład przemysłowy – miejsce wielkiej przemiany.**

Początkowe problemy (niewykonanie planu produkcji, normy) z powodu złego zarządzania / bumelantów, znikają - sytuacja zmienia się pod wpływem pozytywnego bohatera.

❑ **Zakład pracy obrazuje konflikt między porządkiem kapitalizmu i socjalizmu,** realistyczne opisy pracy i technologii, pozytywne przykłady osiągnięć (200, 300 % normy). Sukces świętowany 1 maja (Święto Pracy).

La fabbrica è un luogo di grande trasformazione.

I problemi iniziali (mancata realizzazione del piano di produzione o delle norme), dovuti a cattiva gestione / incapacità, scompaiono; la situazione migliora grazie all'influenza di un personaggio positivo.

Nel posto di lavoro di prefigura il conflitto tra l'ordine del capitalismo e quello del socialismo. Queste opere propongono descrizioni realistiche dei posti di lavoro, le innovazioni tecnologiche, vari esempi edificanti di successi lavorativi (200, 300 % della norma). I successi vengono celebrati il 1° maggio (Festa del Lavoro).

Człowiek pracy

- ❖ młody ideowiec – robotnik albo inteligent o ludowym pochodzeniu; widzi przyszłość w nowym ustroju;
- ❖ moralno-polityczny wzór: pracowity, mądry, sprytny, szlachetny, kulturalny; żyje w nim „moralność nowego społeczeństwa – społeczeństwa komunistycznego;
- ❖ doświadczony robotnik, który wciela w życie hasła współzawodnictwa pracy lub hasło planu 6-letniego; proponuje usprawnienia organizacyjne; jednoczy robotników;
- ❖ zawdzięcza swój wzrost duchowy i awans społeczny pracy i socjalizmowi; zakochany w przodownicy pracy.

Lavoratore

- ❖ giovane idealista, operaio o membro dell'intelligenza con un background operaio; concepisce il futuro nel nuovo sistema;
- ❖ Rappresenta un modello politico e morale: è laborioso, intelligente, accorto, nobile, colto; vive in lui "la morale della nuova società, la società comunista";
- ❖ È un lavoratore esperto che mette in pratica gli slogan della competizione lavorativa o quelli del piano 4dei sei anni; propone migliorie per ottimizzare la produzione; creare spirito di gruppo unendo gli altri lavoratori;
- ❖ deve la sua crescita spirituale e il suo avanzamento sociale al lavoro e al socialismo; prende a modello gli stakanovisti.

Przy budowie (1950) Tadeusza Konwickiego

Bohater, młody inżynier – Paweł Czajkowski – został zatrudniony przy budowie kolei (linia kolejowa do Nowej Huty).

Kłopoty z dotrzymaniem terminu są traktowane jako wina wrogów klasowych. Na końcu jednak udaje się otworzyć linię kolejową 22 lipca.

Nowa Huta – obecnie część Krakowa, wcześniej: miasto zbudowane dla pracowników Huty im. Lenina (największy zakład przemysłowy Krakowa i jedna z większych hut w Polsce), którego budowę rozpoczęto w 1949 roku.

Nel cantiere (1950) di Tadeusz Konwicki

Il protagonista, un giovane ingegnere - Paweł Czajkowski - è stato assunto per costruire una ferrovia (la linea ferroviaria per Nowa Huta).

Le difficoltà a rispettare le scadenze vengono trattati come effetto del boicottaggio da parte dei nemici di classe. Alla fine, però, la linea ferroviaria viene inaugurata il 22 luglio.

Nowa Huta - oggi parte di Cracovia, in passato era una città costruita per gli operai delle Acciaierie Lenin (il più grande impianto industriale di Cracovia e una delle più grandi acciaierie della Polonia), la cui costruzione è iniziata nel 1949.

Tematyka:

- praca na budowie (*Przy budowie*, Tadeusz Konwicki);
- praca w kopalni (*Węgiel*, Aleksander Ścibor-Rylski);
- Nowa Huta (*Początek opowieści*, Marian Brandys);
- odbudowa Warszawy (*Nowy mur*, Roman Hussarski);
- fabryka papieru (*Mirków ruszył*, Władysław Żesławski);
- zakłady farmaceutyczne (*Mądre zioła* W. Żukrowski);
- produkcja cukru (*Kampania znaczy walka*, Mirosław Kowalewski).
- **i inne**

Temi:

- Il lavoro in un cantiere (*Nel cantiere*, Tadeusz Konwicki);
- Il lavoro nelle miniere (*Carbone*, Aleksander Ścibor-Rylski);
- Il quartiere di Nowa Huta (M. Brandys, *L'inizio della storia*);
- la ricostruzione di Varsavia (*Il nuovo muro*, Roman Hussarski);
- Una fabbrica di carta (*Mirków si è messo in moto*, Władysław Żesławski);
- L'industria farmaceutica (*Erbe sagge*, Wojciech Żukrowski);
- La produzione di zucchero (*Campagna significa combattere*, Mirosław Kowalewski).

**Dziękuję za uwagę! /
Grazie per l'attenzione!**